

Ksiądz Józef PACIOREK

Dzięki uprzejmości ks. Stanisława Tokarskiego z Archiwum Diecezji Tarnowskiej

Syn Józefa, rolnika, i Marii z domu Bębenek.

Jego brat, Jan Paciorek, był również kapłanem katolickim.

Urodził się 10.II.1903 r. w Leszczynie k. Bochni.

Szkołę podstawową ukończył w rodzinnej parafii Trzciana, gimnazjum w Bochni i Tarnowie, gdzie był wychowankiem Małego Seminarium.

W Tarnowie też studiował teologię i 29.VI.1929 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa Leona Wałęgi (1859, Moszczenica – 1933, Tuchów), ordynariusza tarnowskiego.

Od 1929 r. pracował jako wikariusz w Nowym Sączu.

1.VIII.1930 r. bp L. Wałęga, w porozumieniu z ks. prymasem Augustem kard. Hlondem (1881, Brzeźkowice – 1948, Warszawa), skierował go do pracy duszpasterskiej we Francji, w parafii Aubry (diecezja Cambrai). Praca w środowisku robotniczym była trudna, m.in. ze względu na przeszkody stawiane przez organizacje antyklerykalne i ateistyczne. Mimo wielu trudności praca ta przynosiła efekty. Ks. Paciorek owocnie prowadził pracę duszpasterską. Zorganizował m.in. Stowarzyszenie Mężów Katolickich, Stowarzyszenie Młodzieży, Bractwo Różańcowe. Zwrócił szczególną uwagę na dzieci. 21.IV.1932 r. założył Związek Dzieci Polskich oraz wydawał dla nich miesięcznik „Mały Wychodźca” (za tę pracę został odznaczony przez władze francuskie Srebrnym Krzyżem Zasługi). Był współredaktorem tygodnika „Polak we Francji”. W 1932 r. został członkiem Komisji Wydawniczej Polskiej Misji Katolickiej we Francji. Z Francji przysyłał teksty kazań, które były drukowane w „Nowej Bibliotece Kaznodziejskiej”.

W 1935 r. nowy ordynariusz diecezji tarnowskiej, bp Franciszek Lisowski (1876, Cieszanów – 1939, Tarnów), wezwał ks. Paciorka do diecezji - zlecając mu redakcję nowopowstałego diecezjalnego tygodnika „Nasza Sprawa”.

Pisał wówczas wiele artykułów, często publikowanych anonimowo. Problemem napięć społecznych na polskiej wsi, z której wyszedł, poświęcił powieść „Słońce wśród chmur”, drukowaną w odcinkach w czasopiśmie „Naszej Sprawy” (ostatni numer „Naszej Sprawy” ukazał się 27.VIII.1939 r.).

24.XII.1937 r. uhonorowany został godnością kanonika EC (łac. *Expositorii Canonialis*).

Wiosną 1941 r. nastąpiła w Tarnowie fala aresztowań. Ks. Paciorek został aresztowany 7.III.1941 r.

Wraz z nim aresztowano 30 pracowników drukarni, obwinionych o wydawanie polskiej prasy, w tym

Father Joseph PACIOREK

Thanks to kindness of Fr Stanislaus Tokarski from Tarnów Diocese Archives

Son of Joseph, the farmer, and Marii née Bębenek.

His brother, John, was also a Catholic priest.

Born on 10.II.1903 in Leszczyna n. Bośnia.

Completed his primary education in home parish Trzciana. Next studied at gymnasium Bochnia and Tarnów, where he attended the Lower Seminary.

Following that studied on the theological seminary in Tarnów and on 29.VI.1929 was ordained by Tarnów bishop Leo Wałęga (1859, Moszczenica – 1933, Tuchów).

From 1929 he ministered as vicar in Nowy Sącz.

On 1.VIII.1930 bp Wałęga, with agreement of card. August Hlond (1881, Brzeźkowice – 1948, Warszawa), Polish primate, sent him to Aubry parish in Cambrai diocese in France. He ministered there among Polish migrant workers. The work was difficult, many anti-catholic and atheist organizations attempted to disrupt evangelizing efforts. Despite many problems the efforts were bringing fruits. Fr Paciorek was working ceaselessly. Among others organized Catholic Men Association, Youth Association, Rosary Brotherhood. He took special notice of children. On 21.IV.1932 he founded Polish Children Union and started to edit „Little Émigré” monthly (for this he was decorated by the French authorities with Silver Cross of Merit). He also co-edited the „Pole in France” weekly. In 1932 he became member of Editors Committee of Polish Catholic Mission in France. The text of his homilies he sent back to Poland where they were published in a „New Homiletics Library”.

In 1935 the Tarnów bishop, Francis Lisowski (1876, Cieszanów – 1939, Tarnów) called Fr Paciorek back to his diocese, to edit a newly founded „Our Cause” diocesan weekly.

He then published many articles, very often anonymously. He also got interested in social problems of Polish rural countryside and dedicated to them the „Sun among clouds” novel, published in installments in „Our Cause” magazine (the last issue of „Our Cause” was published on 27.VIII.1939, just before German and Russian invasions of Poland)

On 24.XII.1937 he was granted a honorary EC (lac. *Expositorii Canonialis*) Tarnów chapter canon title.

After German occupation, in the spring of 1941, Tarnów was hit by series of arrests. Fr Paciorek was arrested on 7.III.1941.

Together with him 30 employees of the print house were arrested, accused of publishing in Polish. Among them was Fr John, Joseph's brother.

jego brata, ks. Jana. Chcąc ratować innych, ks. Paciorek wziął winę na siebie. Twierdził, że on był jedynym autorem, drukarzem, kolporterem tajnych wydawnictw. Niemcy zgodzili się uwolnić jednego z kapłanów – padło na Jana. Józef został zatrzymany...

Przetrzymywany był w więzieniu w Tarnowie. Bity i nieludzko katowany. Po wielu miesiącach tortur został wywieziony do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz. Przy wyjeździe z Tarnowa strażnicy chcieli mu umożliwić ucieczkę, ale z tej propozycji nie skorzystał.

W obozie koncentracyjnym Auschwitz 23.ii.1942 r. otrzymał numer 24780, oznaczony symbolem „P”, jako polskiego więźnia politycznego, z adnotacją „szczególnie niebezpieczny”. Doświadczeni więźniowie wiedzieli, co to oznaczało – wyrok śmierci.

Współwięźniowie opowiadali, że w obozie „*świecił przykładem chrześcijańskiej cierpliwości, wzywał więźniów, szczególnie w czasie największego głodu, do wykazania hartu, zalecał cierpliwość, prosił, by czekać, przetrzymać i zaświadczyć. Sam obiecywał napisać o tym księgi*”.

31.v.1942 r. Niemcy wywieźli część księży do obozu koncentracyjnego Dachau. Gdy ich wywoływano padł i numer ks. Paciorka, ale skierowano go w stronę tych, którzy pozostawali w Auschwitz. Wówczas wyszarpnął z kieszeni różaniec, wepchnął go w rękę najbliższego więźnia wybranego do wyjazdu i szepnął: „*Różaniec! Różaniec!*”^{ks. Jan Marszałek}. Następnie podążył ku więźniom postającym w obozie, wśród których był ks. Józef Kowalski ^(1911, Siedliska - 1942, Auschwitz), dzisiaj błogosławiony. Zaraz potem niemiecki strażnik ze zbrodniczej jednostki SS zmusił obu do biegu popędzając ich z roweru.

Wkrótce, 19.vi.1942 r., został rozstrzelony przy ścianie śmierci.

4.vii.1942 r. zamordowany został też – utopiony w rowie z fekaliami – bł. Józef Kowalski...

Ciała obu spalono w obozowym krematorium.

źródła:

Bp Bednarczyk P., „Dwaj bracia Paciorkowie”, Cur 131 (1981) 304318 i „Głos Katolicki”, 6.iv.1980

Ks. Marszałek J., „Moje wspomnienia o ks. redaktorze Józefie Paciorku”, Tarnów 1983 (mps)

Jacewicz W. SDB, Woś J. SDB, „Martyrologium polskiego duchowieństwa rzymskokatolickiego”, Warszawa 1978, z. 4, s. 184

Ks. Mróz E., „Męczeńskie dzieje duchowieństwa diecezji tarnowskiej 1.ix.1939 - 9.v.1945”, Cur 137 (1987), s. 80-81

Ks. Paciorek A., ks. Szweda K., „W służbie sprawy Bożej i naszej”, Cur 142 (1992), s. 97, 982

„W czterdziestą rocznicę męczeńskiej śmierci ks. Józefa Paciorka”, „Narodowiec”, 17.ii.1982

„Złoty jubileusz dzieci”, „Głos Katolicki”, 25.iv.1982

„Kalendarz dla wszystkich na rok 1948”, Tarnów, brw, s. 109

Ks. Nowak Adam, „Słownik Biograficzny Kapłanów Diecezji Tarnowskiej

Attempting to save the arrested Fr Joseph took the blame of himself. Stated that he was the only author of the articles published, the only printer and distributor of clandestine, resistance bulletins and leaflets. After lengthy discussion Germans agreed to release one of the brothers. The lot fell on John. Joseph was arrested...

He was jailed in Tarnów prison. Beaten and inhumanly tortured. After many months of torture he was transported to the Auschwitz concentration camp. When transported from Tarnów the guards suggested an escape, but he refused...

In Auschwitz concentration camp, on 23.ii.1942, he was branded with 24780 prisoner number, together with symbol „P” signifying Polish political prisoner and additional note: „*especially dangerous*”. The old prisoners knew what it meant – death sentence.

The co-prisoners recalled that he „*was an example of Christian patience, calling upon inmates – especially in times of acute hunger – to demonstrate the fortitude, advocated patience, begged to wait, endure and certify. Promised to write books about their suffering*” ...

On 31.v.1942 Germans transported part of the priests to the Dachau concentration camp. When they were called in Fr Paciorek's number was also called, but he was moved towards those staying behind. Out of his pocket he took then out a Rosary, gave it to one of the prisoners destined to Dachau and whispered: „*Rosary! Rosary!*”^{Fr Jan Marszałek}. Only then he joined those remaining in Auschwitz, among them Fr Joseph Kowalski ^(1911, Siedliska - 1942, Auschwitz), now blessed of the Catholic Church. Few moments later German guard from murderous SS unit forced both priest to run after a bike he was riding...

Soon afterwards, on 19.vi.1942, he was executed by the „Wall of Death” in Auschwitz.

On 4.vii.1942 Germans murdered – drowned in a ditch full of excrements – bl Fr Joseph Kowalski...

Their bodies were burnt in camp's crematorium.

sources:

Bp Bednarczyk P., „Two Paciorek brothers”, Cur 131 (1981) 304318 and „Catholic Voice”, 6.iv.1980

Fr Marszałek J., „Our recollections of Fr Joseph Paciorek, the editor”, Tarnów 1983 (mps)

Jacewicz W. SDB, Woś J. SDB, „Martyrology of the Polish Roman-Catholic clergy”, Warsaw 1978, vol. 4, p. 184

Fr Mróz E., „Tarnów diocese priests martyrdom, 1.ix.1939 - 9.v.1945”, Cur 137 (1987), p. 80-81

Fr Paciorek A., Fr Szweda K., „In God's and our cause services”, Cur 142 (1992), p. 97, 982

„40th anniversary of Fr Joseph Paciorek martyrdom”, „Nationalist”, 17.ii.1982

„Golden children jubilee”, „Catholic Voice”, 25.iv.1982

„Calendar for all for 1948”, Tarnów, brw, s. 109

Ks. Józef Paciorek, 1942, Auschwitz

Fr Joseph Paciorek, 1942, Auschwitz

Tablica pamiątkowa, katedra, Tarnów

Commemorative plaque, cathedral, Tarnów

